

Životné prostredie

revue pre teóriu a tvorbu životného prostredia

ROČ. XXVI

6/1992

Obsah

- P. Radváni:** Úloha a postavenie historických častí miest v súčasnosti
J. Lalková: Ochrana historických sídiel
J. Gregorová: Niektoré aspekty špecifikácie pojmu "obraz mesta" na príklade MPR Trnava
P. Fablán: Urbanistický vývoj Banskej Štiavnice za posledných sto rokov
P. Vodrážka, M. Mašek: Obchodná ulica od demolácie k regulačnému plánu
M. Vagačová, M. Dobrovodská: Návrh opatrení na zachovanie historickej štruktúry krajiny mestskej časti Machnáč
A. Tresová, D. Zálešáková: Možnosti rekreácie pri vode v Bratislave
E. Němcová: Prieskum vôd Slnecných jazier
Z. Izakovičová, T. Hrnčiarová, L. Míklós: Ekologické riziká v rozvoji poľnohospodárstva
K. Florián, M. Matherny, N. Pllešovská: Meteorologická situácia a hladina stopových prvkov v prašnom spade
P. Tremboš: Environmentálne limity, významná súčasť informácií o krajine
M. Čerňáková: Génové inžinierstvo a životné prostredie
P. Radváni: Niektoré otázky populačného a urbanistického vývoja Slovenska

Aktuality

- Z. Rózová:** EKOS '92
D. Ulrychová: Projektovanie ochranných lesných pásov
E. Bezdříčková: Aktuální mezinárodní výstava ENVIBRNO '92

Tribúna

- M. Dobrovodská, J. Račko, M. Vagačová:** Zostane Lamač svedkom minulosti?

Historické mestské časti

Hoci sa historickým mestským častiam vždy pripisoval akýsi reprezentatívny charakter v rámci mesta a predstavovali vždy sústredenie spoločenského života obyvateľov miest, ako aj ich návštevníkov prostredníctvom obchodných, služobných, kultúrnych i administratívnych funkcií, systematickejšia pozornosť sa im začala venovať iba nedávno. Historické časti miest, najmä po r. 1950 začali chátrať a stávali sa z nich akési, v prenesenom zmysle slova "periférne" oblasti všeobecného záujmu. V predchádzajúcich desaťročiach sa takmer celá pozornosť investorov upriamila predovšetkým na voľné okrajové plochy miest, ktoré pri nedostatku bytov umožnili ich rýchlu výstavbu priemyselnými technológiami.

V Česko-Slovensku existuje v súčasnosti ešte veľa nejasností a predpokladov, ktoré určujú formy prestavby, rekonštrukcie a dostavby súčasného novo sa dotvárajúceho mesta. Všetky však majú spoločného menovateľa v predvídaní účinnej pôsobnosti historických jadier aj v budúcich formách prestavby a organizácie mesta. Na rozdiel od mnohých nihilizujúcich hodnotení rekonštrukcií a obnovy našich historických častí miest, v minulých desaťročiach sa v mnohých prípadoch podarilo dospieť k vyváženým a aj k vydatým zámerom i realizáciám dotvárania historických častí miest. Treba však tvorivo nadviazať na tieto dobré počiny a v nových podmienkach tieto snahy znovu tvorivo (a nie avanturisticky) formovať. Vždy treba mať na pamäti, že súčasný stav historických častí miest je výsledkom dlhodobého vývoja, v ktorom sú zapísané dejiny mesta, dejiny jeho rozvoja aj stagnácie. Napriek tomu, že vo väčšine prípadov ho tvoria, pokiaľ ide o sloh a výtvarnosť, ale i funkčnú náplň, rôznorodé prvky, vystupuje vo svojom komplexnom pôsobení ako jednotný ideovo-kultúrno-výtvarno-priestorový celok. Je preto neobyčajne ťažké dotvoriť ho podľa súčasných nových požiadaviek a predstáv, najmä teraz, keď sa o tieto cenné časti našich miest v podmienkach trhovej ekonomiky zaujímajú odborníci i podnikatelia prakticky z celého sveta. Je na nás, aby sme na svojom území aj za týchto nových podmienok historickú kontinuitu vývoja miest "uvážili".

Pavel Radváni

P. Krchnák: Humanizmus je biocentrizmus

K. Nováková: Ochrana dreva v historických objektoch MPR Banská Štiavnica

Kontakty

V. Obuchová, J. Lacková: Pamiatkové výskumy a pretváranie životného prostredia

Knihy

J. Morongová: Osm smrtelných hříchů

285

287

291

295

298

302

305

308

311

314

317

319

322

282

283

284

326

329

332

331

333

Contents

P. Radváni: The task and position of historical districts of towns nowadays	285
J. Lalková: Protection of historical settlements	287
J. Gregorová: Certain aspects of the specification of the term "the view of the town" on the example of Trnava Town Reservation	291
P. Fablán: Urbanistic development of Banská Štiavnica during the last hundred years	295
P. Vodrážka, M. Mašek: The Obchodná street: from its demolation to the regulation plan	298
M. Vagačová, M. Dobrovodská: A proposal for measures for conservation of historical landscape structure of the town district Machnáč	302
A. Tresová, D. Zálešáková: Possibilities of recreation at water in Bratislava	305
E. Němcová: The evaluation of the quality of "Slnecné jazerá" lake water	308
Z. Izakovičová, T. Hračtlarová, L. Míklós: Ecological risks of the agricultural development	311
K. Florián, M. Matherny, N. Plešovská: Meteorological situation and the level of trace elements in dust deposition	314
P. Tremboš: Environmental limits, significant part of information about landscape	317
M. Čerňáková: Gene engineering and the environment	319
P. Radváni: Some problems of population and urbanistic development of Slovakia in relation to the environment	322

Actualities

Z. Rózová: EKOS'92	282
D. Ulrychová: Projection of protective forest belts	283
E. Bezďáková: Actual international exhibition ENVIBRNO'92	284

Tribune

M. Dobrovodská, J. Račko, M. Vagačová: Does Lamač remain the witness for the past?	326
P. Krchnák: Humanism is biocentrism	329

Contacts

V. Obuchová, J. Lacková: Investigation of monuments and the environment	321
K. Nováková: Wood protection in historical buildings in the town monument reservation of Banská Štiavnica	332

Books

J. Morongová: 8 Deadly Sins	333
-----------------------------	-----

Historical town districts

Although historical town districts always had a representative character within a town and they always presented a concentration of social life of towns' population as well as of their visitors by the means of commercial, duty, cultural and administrative functions, systematic attention was paid to them before short time. Historical districts of towns declined mainly after the year 1950 and they became in a figurative sense "peripheral" areas of common interest. In the last decades the attention of investors was paid especially to free marginal areas of the towns and the lack of flats enabled their rapid building by industrial technologies.

Today in Czechoslovakia exist many equivocations and presumptions determining the forms of rebuilding, reconstruction and completion of the present new-made town. They all have a common denominator in foresight of the existence of effective influence of historical centres also in the future forms of rebuilding and town organization. In contradiction to many denying attitudes to reconstructions and renovation of our historical town districts in the last decades in many cases came to balanced and successful conclusions and realizations of shaping of historical town districts. It is necessary to creatively adjunct to these small motives and in new conditions these efforts have to be creatively /and not avanturistically/ formed. It has to be kept in mind that the present state of historical districts is the result of a long-term development including the history of towns, history of development and stagnation. In spite of the fact, that in the majority of cases it is formed by various elements - from the viewpoint of style and art design as well as of function, it appears in its complex influence as a unified ideological-cultural-artistic-spatial complex. Therefore is extremely difficult to form it according to the new requirements and ideas, especially now when specialists and businessmen from all over the world are interested in these valuable parts of our towns in the conditions of the market economy. It is our duty to "maintain" the historical continuity of the development in our towns despite of new conditions.

Pavel Radváni

EKOS '92

Medzinárodné sympóziu s mottom "Pre zachovanie života na Zemi je našou povinnosťou prispieť k tvorbe ekologicky stabilnej krajiny" sa konalo v dňoch 15. - 17. 9. 1992 v Agroiňštitúte v Nitre. Hlavným usporiadateľom bol Ústav vedeckotechnických informácií pre poľnohospodárstvo v Nitre a Dom techniky ZS VTS Nitra. Zúčastnili sa na ňom domáci i zahraniční hostia z rôznych oblastí vedy, školstva, štátnych odborných inštitúcií, aj ľudia z praxe. Rokovalo sa v sekciách, ktoré sa zamerali na:

- vplyv poľnohospodárstva na krajinu a životné prostredie,
- vplyv jadrových elektrární a černobyľskej havárie na životné prostredie, ekológiu a poľnohospodárstvo,
- ekologickú tvorbu, ozdravenie a stabilitu krajiny,
- ekologizáciu technologických procesov v poľnohospodárstve a potravinárstve,

- biologické poľnohospodárstvo,
- odpady ohrozujúce poľnohospodársku výrobu a životné prostredie,
- bezodpadové výrobné cykly pri spracovaní produktov z prírodných a poľnohospodárskych zdrojov,
- využívanie netradičných zdrojov energií v poľnohospodárstve a nadväzných odvetviach,
- environmentálnu legislatívu normy a ekonomiku,
- integrovaný informačný systém ŽP a monitoring, zoznam významných pracovísk.

Súčasťou sympózia boli dve exkurzie do Arboreta v Mlyňanoch a na vodné dielo Gabčíkovo.

Zdena Rózová